

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gid. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofljsk.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Volilna borba na Kranjskem.

Med tem ko blizu naše meje na Turškem curkoma kri teče za oslobodjenje kristijanskih narodov iz turškega trinoštva, dobijo Slovenci na Kranjskem hudo volilno borbo za pravice svoje narodnosti in svoje dežele. Ustavoverno ministerstvo dunajsko je deželni zbor kranjski mahoma razpustilo in nove volitve naglo razpisalo. Te se bodo vršile za kmetske občine že 7. julija, za mesta in trge 10. julija, za veliko posestvo pa 13. julija. Nepričakovani razpust deželnega zbora, naglo razpisanje nove volitve ima svoje posebne uzroke in poseben namen. Kajti letos jeseni poteče itak skoro vsem deželnim zborom njihova 6-letna volilna doba in bo tedaj povsod novih volitev treba; meseca decembra bi tudi Kranjska prišla na vrsto. Ali ministerstvo in jegovi prijatelji na Kranjskem nečejo niti par mesecev dalje čakati! Zakaj ne?

Dunajska „Presse“ je začudenemu svetu namignila prav čuden uzrok, ko je zatrobila: „z volitvami na Kranjskem ne kaže čakati, ker poznej mnogo volilcev v Kočevju ni doma“. Tako tedaj! Ker jeseni in proti koncu leta mnogo Kočevjarjev z novim „lorbekom in pomeranci“ po svetu razide, mora ob času žetve ves slovenski narod od Kostanjevice do Železnikov in od Sneznika do Triglava na volišče! Zavoljo par kočevarskih krošenj več na ustavoverski in nemškutarski strani je vse drugo prebivalstvo sredi najhujšega dela primorano začeti trdno volilno prasko in borbo, če neče pravic svoje narodnosti, svoje dežele rokam ustavaškim prepustiti! Graška „Tagespost“ nam je pa veliko bolj tehten uzrok nepričakovanega postopanja dunajskih ministrov gledé kranjskega deželnega zbora vedela povedati. Ta brbrava liberalna starka se je nad razpustom močno razveselila in rekla, da sedaj slovenski Kranjci dunajskega ministra Stremajerja ne bodo spravili na tožno klop! Kako to? No, tako! Deželni zbor kranjski je po večini naroden, slovensk. Slovenci imajo v njem večino in se nečejo ustavovercem

vklanjati. Zarad slovenske večine v zboru je tudi deželni odbor naroden in slovensk. To pa vse ustavoverce in nemškutarje močno boli in grize. Na dalje imajo deželni zbori po postavi pravico nekoliko udov imenovati za deželni šolski svet; slovenska večina v deželnem zboru v Ljubljani je tedaj za deželni šolski svet kranjski imenovala Slovenca. Tega pa minister Stremajer ni hotel trpeti in je brez prašanja deželnega zbora sam imenoval nekega dr. Mrhala za uda deželnega šolskega sveta v Ljubljani. To pa je slovenske poslance razžalilo in so letos sklenili in deželnemu zboru tudi naložili tožiti ministra Stremajerja pri upravni sodnji na Dunaju. Temu, pravi „Tagespost“, se je sedaj srečno v okom prišlo: kranjski zbor je razpuščen in jegov odbor nima več pravice tožiti. Mogoče, da ima „Tagespost“ prav, vendar pravi namen nepričakovanega razpusta so razkrili dunajski listi, zlasti „Neue freie Presse“. Ta od judov v smislu nemčurstva in turkoljubja pisani list javlja, da pravi namen razpusta je pri novih volitvah slovensko večino potlačiti in ustavovercem pomagati do zmage in do gospodstva na Kranjskem. To je tudi najverjetniše! Ustavoverci se bojijo hudih časov vsled dogodkov, ki se Slovanom v korist krvavo vršijo na Turškem. Zato hočejo rešiti, kar le mogoče, dokler je še čas in zlasti dognati to, da bi svetn zamogli tem bolj zdatno kazati: Kranjska ni — slovenska.

Kaj bodo Slovenci tukaj storili? Trdno kakor skale bodo stali vsi za svoje pravice. Ustavoverci se bahajo, da so na volilno borbo že dolgo pripravljeni. Dobro, ali Slovenci so morebiti prehitjeni, toda premagani niso in tudi premagani ne bodo. Temu nam je porok nova edinost in zastopnost, katera je tudi na Kranjskem po večletni in res neumni razprtiji zopet zavladala. „Slovenec“ in „Slov. Narod“ poročata, kako so se narodnjaki ljubljanski brž zbrali okoli staroste Slovencev, okoli častitljivega doktorja Bleiweissa in takoj sestavili volilni odbor, ki se ima pomnožiti z najveljavnejšimi možmi iz vseh okrajev kranjske dežele. Ta pomnoženi odbor bo potem vzajemno kandidate

za poslanstvo postavil in celo volilno borbo vodil. Tako je prav! Le edinost, sloga in porazum peljajo tukaj do nam vsem Slovencem neizmerno potrebne zmage na Kranjskem. Kajti če Kranjci propadejo, potem bo ustavovercem tudi po drugod greben močno vzrastel in pri bodočih volitvah se nam utegne povsod slaba goditi. „Neue freie Presse“ trdi tudi, da bo ljubljanski škof narodne duhovnike zažugal in jim udeležbo pri volitvah v narodnem smislu trdno prepovedal. Glejte, kaki čudaki so nemški liberalci in ustavaki! Tukaj bi jim naši škofje dobri bili, tukaj jim želijo moči, upljiva in veljave na cente, sicer pa jim kréjijo in krajšajo najsvetejše pravice, kolikor le morejo! Toda ti predrzneži se varajo zlasti gledé kranjske duhovščine, ki je sploh izgledno narodna bila in ostane!

Cerkvene zadeve.

Semenišče za dijače, tako zvana ustanova Maksimilijanum-Viktorinum dobi sedaj zopet v Mariboru svojo lastno in novo poslopje. Dne 24. maja se je vložil blagoslovljeni, temeljni kamen. Načrt poslopja je izdelal stavbenski mojster g. Lobenwein, stavljenje prevzel pa je stavbenski mojster g. Črniček za 23.000 fl. Poslopje bo ogelna hiša 24 sežnjev dolga v meščanski ulici — Bürgerstrasse in v podaljšani gosposki ulici 11^{1/2} sežnja, široka pa 6 sežnjev; hram bo imel 2 nadstropa in prostora za 60 semenaristov.

Svitli cesar so farmanom župnije sv. Antona na Pohorju iz lastne svoje blagajnice podarili 300 fl. da si pogorelo cerkvo zopet postavijo. Bog plati!

Papeževa himna je po L. Seydler-u, stolnem organistu v Gradcu, dobila dobrih novih napevov. Partitura za zbor, za 3 enake glase in za 4 moške glase po 10 kr.; za 1 glas po 2 kr. („Vereinsbuchhandlung in Graz.“)

Orglarsko šolo bode cecilijansko društvo v Ljubljani napravilo že mesca oktobra. Same orgle s 6 spremeni bodo stale 600 gld., „harmonium“ kakih 100, glasovir do 200 gld. 14. junija bo prvi občni zbor. Mladenči, ki se želé orgljanja učiti, naj se oglasijo pri g. Jan. Gnezda-tu v Alojznici.

V Rim odšlo je mnogo kranjskih Slovencev, med njimi preč. g. prošt dr. A. Jare; čč. gg. duhovni: Ign. Eržen, Mat. Tavčar, Jan. Volčič, Fr. Grivice, Ign. Salehar, Jan. Mervic, Jan. Tavčar, Jan. Novak; neduhovni: Iderski župan Val. Treven, pa Ločanje: trgovec Hafner, posestniki: Trilar, Stanonik, Bogataj. V Rimu jim je gosp. dr. Črnič, superijor ilirskih kanonikov sv. Jeronima, oskrbel stanovanje po sedanjih okoliščinah zares po nizki ceni. Posebno odlična pa je hrvaška deputacija, pri kateri bo zastopano vse škofijstvo ondotne cerkvene države, ker pridružil se ji bo tudi milgosp. J. Šmicklas, škof Križevski (grškega edinstva). Tudi še pojdejo: g. Miroslav Kraljevič,

vel. župan v Požegi v pok.; v imenu kapitelná kanoniki: dr. St. Ilijašević, dr. L. Rumpler, dr. Fr. Šagovac; dalje Jož. Kovačević in drugi.

Mala pa pogumna Belgija je vrlo pridna katoliška dežela, ki šteje zraven zagrizenih frajmavrerjev veliko večino gorečih katoličanov, ki svoje verske prepričanje pri vsaki priliki očitno kažejo. Sv. Očetu so za 50letnico v dar poslali 458 mešnih plaščev, 3 monštrance, 156 ciborijev, 188 ke-libov, 135 srebrnih posodice za sv. obhajilo in ravno toliko posodice za sv. olja; potem 143 vezanih mešnih knjig, 282 alb, 282 prtev za altarje, 950 korporalij, 135 križev iz meda zlatih ter ravno toliko parov medenih svetilnikov. Sv. Oče bodo te darove razdelili med uboge misijonske cerkve.

Gospodarske stvari.

Umna vzreja telet je podlaga hasnovite živinoreje.

M. Živinoreja se more po nekterih krajih najhasnovitejši del gospodarstva imenovati. In vendar na njo kmetovavci vse premalo svojo skrb obračajo. Prava podlaga pa hasnovite živinoreje je umna vzreja mladih živinčet sploh in telet posebej. Pa ravno ta studenec pravega, rekel bi vsega haska pri živinoreji, se po večih in manjših gospodarstvih vse premalo obraja. Tele za rejo odločeno je v hlevu večidel pravi pasterk. Le malo je gospodarjev, ki bi spoznali, da more tele veliko haska prinašati. Poleg manjših pogreškov, kateri so v manjši ali večji meri skoraj pri vseh naših gospodarjih najti, so pa zlasti tri naglavni pogreški ali posamez ali pa tudi in še bolj pogosto vkupaj po vseh gospodarstvih videti. Ti trije naglavni pogreški pri vzrejevanju telet pa so: 1. Pritrgo-vanje maternega mleka sesavnim teletom; 2. Prenaglo odstavljanje telet in 3. Pomanjkljivo in slabo krmljenje že odstavljenih telet.

Kjer je velika družina in se tedaj dosti mleka za se potroši ali kjer se mleko dobro in lahko v denar spravlja, kakor blizu mest, tam se sesavnim teletom le predostokrat in preveč materno mleko pritrjuje. Imajo pa ljudje za svoje napačno ravnanje cele torbe praznih in publih izgovorov. Tele pravijo, ne potrebuje vsega mleka svoje matere, če pa mleko v vimeu zaostaja, pravijo, krava potem na mleku pozgublja. Ali tele vse mleko potrebuje ali ne, to izvedeti je prav lahka reč. Naj se tele le 4—5krat k materi spusti in potem krava pomolze in kmalo se bode pokazalo, da ne bode mogoče o vseh treh caljah krave molzti in da je treba teletu vse materno mleko puščati. Bilo bi pa nasproti tudi krivo ravnanje, ako bi tele o vsakem njemu poljubnem času brez ovire do krave moglo. Čas sesanja se teletu ne sme prekratko odmeriti in treba je potrpežljivo počakati, dokler se živinče nasesa. Poljubno sesanje o vsakem času kravo preveč vznemiri in vznemči. Tako sesanje kravo moti, da ne more mleka izločevati, kakor